

Justitsministeriet

Lovafdelingen

Dato: 4. oktober 2006
Kontor: Strafferetskontoret
Sagsnr.: 2006-730-0335
Dok.: DNW40187

HØRINGSOVERSIGT

**vedrørende forslag til lov om ændring af lov om fuldbyrdelse af straf mv.
(Behandlingsgaranti for indsatte stofmisbrugere, undersøgelse af indsatte personer, kundgørelse af fængselsforskrifter mv.) (L 23)**

1. Hørte myndigheder og organisationer:

Et udkast til lovforslag har sammen med et udkast til lovforslag om ændring af lov om Det Centrale DNA-profil-register været sendt i høring hos følgende myndigheder og organisationer mv.:

Præsidenterne for Østre og Vestre Landsret, præsidenterne for Københavns Byret og for retterne i Odense, Århus, Aalborg og Roskilde, Domstolsstyrelsen, Den Danske Dommerforening, Dommerfuldmægtigforeningen, Rigsadvokaten, Rigspolitichefen, Politidirektøren i København, Foreningen af Politimestre i Danmark, Politiforbundet i Danmark, Dansk Fængselsforbund, Kriminalforsorgsforeningen, HK Landsklubben Kriminalforsorgen, Foreningen af Fængselsinspektører, vicefængselsinspektører og økonomichefer, Dansk Socialrådgiver Forening, Landsforeningen af beskikkede advokater, Advokatrådet, Institut for Menneskerettigheder, Kriminalpolitisk Forening (KRIM), Dansk Retspolitisk Forening, samtlige tjenestesteder under kriminalforsorgen, Datatilsynet, Retsmedicinsk Institut ved Københavns Universitet og Retslægerådet.

Justitsministeriets kommentarer til høringssvarene er anført i kursiv.

2. Generelt

Præsidenterne for Østre og Vestre Landsret, præsidenten for Københavns Byret, præsidenterne for retterne i Odense, Århus, Aalborg og Roskilde, Domstolsstyrelsen, Den Danske Dommerforening, Politidirektøren i København, Foreningen af Politimestre i Danmark, Politiforbundet i Danmark, Institut for Menneskerettigheder, Københavns Fængsler og Retsmedicinsk Institut ved Københavns Universitet har ikke bemærkninger til lovudkastet.

Dommerfuldmægtigforeningen har anført, at foreningen ikke finder anledning til at fremkomme med en udtalelse om lovudkastet.

Rigsadvokaten finder heller ikke anledning til at fremkomme med en udtalelse om lovudkastet.

3. Behandling af indsatte stofmisbrugere

Rigspolitichefen kan tilslutte sig de foreslåede ændringer af straffuldbyrdsloven vedrørende indsattes mulighed for at modtage behandling mod stofmisbrug.

Dansk Socialrådgiverforening hilser med glæde, at der kommer en behandlingsgaranti for indsatte stofmisbrugere.

Dansk Retspolitisk Forening kan principielt støtte forslaget om, at indsatte stofmisbrugere sikres en behandlingsgaranti, der i videst muligt omfang svarer til behandlingsgarantien for stofmisbrugere uden for Kriminalforsorgen i lov om social service. Dette er efter foreningens opfattelse udtryk for det menneskeretlige princip om ækvivalens. Det vil sige, at indsatte principielt skal have samme adgang til bl.a. sundhedsmæssige og sociale ydelser som personer uden for fængslerne. Der kan kun gøres undtagelser, som er påkrævet af særlige retshåndhævelsesmæssige hensyn, herunder især til forebyggelse af flugtfare og farlige handlinger.

I kraft af det foreliggende forslag vil indsatte stofmisbrugere efter foreningens opfattelse imidlertid blive ringere stillet end indsatte alkoholmisbrugere, der er omfattet af den almindelige behandlingsgaranti efter sygehuslovens § 16, stk. 5. På linje hermed bør indsatte stofmisbrugere omfattes fuldt ud af den almindelige behandlingsgaranti for stofmisbrugere i henhold til service-lovens § 85 (§ 101 fra 1. januar 2007), hvilket i henhold til stk. 4 omfatter retten til frit at vælge tilbud af tilsvarende karakter som det, man er visiteret til.

Sammen med den foreslåede 3-måneders regel betyder denne forskel på alkoholbrugere og stofbrugere, at alle dømte alkoholbrugere vil være garanteret behandling, mens de (relativt mange) stofbrugere, som får forholdsvis korte domme, ikke er omfattet af forslaget.

I stedet bør man i forhold til de mange korttidsafsonende stofbrugere forpligte Kriminalforsorgen til tidligt at koordinere den behandlingsindsats, som stofmisbrugeren ønsker, med vedkommende

kommune, således at behandlingsprocessen kan overtages straks efter endt afsoning. Netop perioden kort efter løsladelsen er kritisk både med hensyn til genindpasning og for at undgå de såkaldte ”pausedødsfald”, der erfaringsvist især finder sted de første 14 dage efter løsladelsen. I denne forbindelse – og i øvrigt – må 3 måneders-reglen siges at være u hensigtsmæssig. Det bør principielt være muligt og ønskeligt at påbegynde et behandlingsforløb og i hvert fald en udredning og visitering også for kortere perioder. Dette stemmer i øvrigt med erfaringerne fra det særlige motivations- og behandlingsprojekt for kvindelige stofmisbrugere i arresthuse (primært Vestre Fængsel) og Horserød Statsfængsel.

Ud fra tilsvarende betragtninger må det efter foreningens opfattelse anses for uheldigt, at reglen ikke skal omfatte varetægtsfanger, der netop reelt kan komme til at afsone en meget stor del af – eventuelt hele – deres straf som varetægtsfanger i arresthuset. Også for dem bør en udrednings- og motivations-aktivitet kunne iværksættes allerede i arresthuset.

Dansk Retspolitisk Forening er enig i princippet om, at behandling af kriminelle stofmisbrugere så vidt muligt bør udnytte samfundets almindelige behandlingssystem uden for fængslet. I konsekvens heraf bør der så vidt muligt i medfør af straffuldbyrdelseslovens § 78 søges anvendt overførsel af motiverede og egnede stofmisbrugere til behandlingsinstitutioner uden for Kriminalforsorgen.

Dansk Retspolitisk Forening anfører endvidere, at det ikke af forslaget eller bemærkningerne hertil fremgår, hvor stort behovet for iværksættelse af behandling i henhold til den foreslåede garanti kan antages at være. Det ville være ønskeligt, at der snarest udarbejdes et skøn herover, og at det fremover følges, i hvilket omfang behandlingsgarantien faktisk anvendes, og hvad henholdsvis hæmmende og fremmende faktorer i så henseende er. Også administrationen og udfaldet af sager om behandlingsgaranti bør nøje følges op.

Dansk Retspolitisk Forening nævner endvidere, at der i forbindelse med behandlingsgarantien efter serviceloven tales om vigtigheden af frivillighed og motivation. Ifølge bemærkningerne til det foreliggende lovforslag forudsætter anvendelse af behandlingsgarantien, at den indsatte selv fremsætter ønsker derom/går positivt ind for et forslag om behandling. Ligesom uden for fængselsvæsenet bør der tilstræbes størst mulig valgfrihed for de indsatte stofmisbrugere, der ønsker behandling, for netop at sikre den nødvendige motivation.

Foreningen finder det ønskeligt, at den indsatte interesse i en bestemt behandling i videst muligt omfang imødekommes, og at der i videst muligt omfang kan ske overførsel mellem afsoningsinstitutioner for at opfylde sådanne ønsker. Den indsatte bør få kendskab til de former for behandling, der tilbydes i de enkelte institutioner i fængselsvæsenet, så i det mindste et velbegrundet ønske om en bestemt behandling kan fremsættes.

For at muliggøre dette må det, bl.a. også på baggrund af planerne om indretning af en række målrettede behandlingstilbud, sikres, at de enkelte institutioner under Kriminalforsorgen udarbejder et materiale om disse tilbud ("behandlingsprofiler") i en form, så de kan tilbydes eventuelt interesserede indsatte og dermed sikre den bedst mulige tilpasning mellem udbud og efterspørgsel.

I denne forbindelse bør såvel stoffri behandling som substitutionsbehandling (sædvanligvis med metadon) kunne tilbydes.

Det bør endvidere sikres, at indsatte, der har deltaget i stoffri behandling i henhold til behandlingsgarantien, også kan sikres fortsat stoffri afsoning i en eventuel resttid efter behandlingens afslutning, hvilket især er relevant for langtidsindsatte.

For at sikre behandlingsmotivationen og fastholde opnåede positive resultater under afsoningen og for at medvirke til en positiv reintegrationsindsats efter løsladelsen bør der sikres en relevant og stimulerende beskæftigelse både i forbindelse med og efter behandlingen såvel som ved udslusningen. Denne bør omfatte såvel arbejde som uddannelse og fritidsbeskæftigelse, jf. herved det, som er anført i bemærkningerne vedrørende de særlige krav til beskæftigelsestilbud på "Halvøen" i Vridsløselille Statsfængsel.

Endelig bemærkes, at ambitionsniveauet for forslaget bør sættes så højt, at der bliver tale om en realistisk parallel til behandling uden for Kriminalforsorgen. I denne forbindelse bliver samarbejdet med behandlingsinstitutioner og det sociale system uden for Kriminalforsorgen af væsentlig betydning.

Arresthuset i Randers anfører, at arresthusene ikke vil kunne tilbyde behandling for misbrug af narkotika inden for den 14-dages frist, der forudsættes i lovforslaget. Arresthusene er ikke normeret med hverken behandlerpersonale eller sundhedspersonale i en sådan grad, at man vil kunne honorere de indsattes lovmæssige krav på behandling, og der er ikke i arresthusene oprettet særafdelinger for stofmisbrugere. En behandlingsgaranti, som omfatter de indsatte i arresthusene, bør derfor udløse en økonomisk og personalemæssig ressourcetilførsel til arresthusene.

Arresthuset anfører endvidere, at arresthusene, hvis behandlingsgarantien skal opretholdes uden den nødvendige tilførsel af ressourcer, i stedet bør have mulighed for at overføre de omhandlede indsatte til behandlingsafdelingerne i fængslerne inden for den fastsatte frist på 14 dage. Erfaringsmæssigt vil det dog være problematisk med overførsel af indsatte til lukkede fængsler inden for denne frist.

Arresthuset i Randers henleder opmærksomheden på, at en stor del af arresthusenes varetægtsklientel er stofmisbrugere, og at man i arresthusene har indført eller påtænker at indføre et behandlingsprogram for såvel varetægtsarrestanter som for fængselsafsonere. Det anses for at være af afgørende betydning, at et sådant forbehandlingsforløb følges op, når den indsatte enten løslades eller overføres til egentlig afsoningsinstitution.

Statsfængslet i Horsens bemærker i relation til 14-dagesfristen, at det vil kunne forekomme, at en behandling ikke vil kunne iværksættes, fordi der ikke er plads på en relevant behandlingsafdeling, og at man derfor går ud fra, at forbeholdet ("snarest muligt") vedrørende fristen også gælder denne situation.

a. Som det fremgår af lovforslagets pkt. 2.3, følger det af aftalen om udmøntning af satspuljeforliget for 2006, at der skal sikres en behandlingsgaranti til stofmisbrugere i kriminalforsorgens institutioner, som skønnes egnede og motiverede til behandling med en uafbrudt afsoningsperiode på over 3 måneder.

Det foreslås i lovforslaget i overensstemmelse med satspuljeforliget, at garantien af hensyn til misbrugsbehandlings afvikling gælder for indsatte, som tilkendegiver et ønske om behandling mindst 3 måneder før vedkommendes forventede løsladelse. Indholdet af behandlingen mod stofmisbrug vil svare til den behandling, som amtskommunerne (pr. 1. januar 2007 kommunerne) skal tilbyde efter servicelovens § 85.

Direktoratet for Kriminalforsorgen har oplyst, at behandlingsgarantien forventes gennemført inden for Kriminalforsorgens ressourcemæssige rammer, herunder de midler der følger af udmøntningen af satspuljeforliget for 2006.

Varetægtsarrestanter er ifølge satspuljeforliget ikke omfattet af behandlingsgarantien. Som led i satspuljeforliget for 2004 er der imidlertid igangsat såkaldte forbehandlingsprojekter i en række arresthuse. Det anbefales i satspuljeforliget for 2006, at disse forbehandlingsprojekter iværksættes i alle landets arresthuse, og at der indgås kontrakt med de kommunale behandlingscentre med henblik på forbehandling og behandling af metadonbrugere i arresthusene. I overensstemmelse hermed vil der efter den 1. januar 2007 i samtlige arresthuse ske udredning af varetægtsarrestanters motivation for stofmisbrugsbehandling.

Indsatte, der har mindre end 3 måneders uafbrudt afsoningsperiode tilbage, er som anført ikke omfattet af behandlingsgarantien. Er en indsat stofmisbruger, som forventes løsladt inden for kortere tid, motiveret og egnet til behandling, vil Kriminalforsorgen imidlertid typisk forsøge at starte en behandling under afsoning, således at den kan fortsætte i andet regi, når den indsatte løslades.

b. Det fremgår af lovforslagets pkt. 2.1, at indsatte stofmisbrugere ikke er omfattet af den behandlingsgaranti, der følger af lov om social service § 85, og som bl.a. indebærer, at en person, der er visiteret til behandling mod stofmisbrug, kan vælge at blive behandlet i et andet offentligt behandlingstilbud af tilsvarende karakter som det visiterede.

Det bemærkes, at indsatte alkoholmisbrugere er omfattet af den behandlingsgaranti, der følger af § 16, stk. 5, i sygehusloven, jf. lovebekendtgørelse nr. 766 af 28. august 2003 med senere ændringer. Denne behandlingsgaranti indebærer en pligt til at tilbyde alkoholbehandling senest 14 dage efter, at en alkoholmisbruger har henvendt sig med ønske om at komme i behandling. Behandlingsgarantien indebærer ikke en ret for alkoholmisbrugeren til at vælge andre behandlingstilbud, end det den pågældende visiteres til.

De særlige hensyn til sikkerhed, retshåndhævelsen mv., der gør sig gældende for indsatte i Kriminalforsorgens institutioner, indebærer efter Justitsministeriets opfattelse, at det ikke vil være muligt at tilbyde stofmisbrugere i Kriminalforsorgen samme valgmulighed mellem behandlingstilbud, som andre stofmisbrugere har efter lov om social service § 85.

Som det fremgår af lovforslagets pkt. 2.3, forudsættes det imidlertid, at behandlingstilbudene i kriminalforsorgens institutioner forbeholdes de indsatte, der ikke kan visiteres til misbrugsbehandling på en institution uden for kriminalforsorgen i medfør af straffuldbyrdelseslovens § 78. Det vil i praksis indebære, at indsatte stofmisbrugere så vidt muligt selv får lov til at medvirke ved valg af behandlingsinstitution uden for Kriminalforsorgen, og at misbrugsbehandling i kriminalforsorgens institutioner forbeholdes de indsatte, hvor afgørende hensyn til retshåndhævelsen taler imod anbringelse uden for et fængsel.

Også for så vidt angår behandlingen af indsatte stofmisbrugere, der ikke kan visiteres til misbrugsbehandling på en institution uden for kriminalforsorgen, vil det rette behandlingssted blive fundet på baggrund af den enkelte indsattes konkrete behandlingsbehov. Den indsatte vil herefter blive overført til den pågældende behandlingsafdeling, såfremt afgørende ordens- og sikkerhedsmæssige hensyn ikke gør sig gældende. Valget af behandlingssted foretages således som udgangspunkt uafhængigt af den indsattes aktuelle anbringelsessted inden for Kriminalforsorgens institutioner.

For de indsatte, der bliver omfattet af behandlingsgarantien, indebærer de foreslåede regler, at behandling mod stofmisbrug så vidt muligt skal iværksættes senest 14 dage efter, at den indsatte har fremsat begæring herom over for kriminalforsorgen. Hermed er det således forudsat, at fristen på 14 dage i særlige tilfælde kan overskrides. Det gælder f.eks. i tilfælde, hvor der til brug for en vurdering af den indsattes egnethed og motivation skal indhentes oplysninger om tidligere

behandlinger mv. Endvidere kan der i sagens natur ses bort fra fristen på 14 dage, hvis det er den indsatte egne forhold, herunder udeblivelse fra aftalte samtaler, der giver anledning til, at behandlingen ikke kan iværksættes.

Når indsatte alkoholmisbrugere kan være omfattet af sygehuslovens almindelige behandlingsgaranti, hænger det sammen med, at denne garanti – i modsætning til den almindelige behandlingsgaranti for ikke-indsatte stofmisbrugere – ikke omfatter ret til at vælge et andet offentligt behandlingstilbud end det, man er visiteret til.

c. Som det fremgår af afsnit 2.2, følger det endvidere af satspuljeforliget for 2006, at der skal oprettes en stoffri afdeling i det åbne fængsel Statsfængslet i Jyderup, som – ud over at være et tilbud til indsatte uden misbrug – skal fungere som en afdeling for indsatte med længere domme, som har gennemgået et behandlingsforløb på en behandlingsafdeling. Denne afdeling bliver et supplement til den stoffri afdeling, der allerede findes i det lukkede fængsel Vridsløselille Statsfængsel.

d. Justitsministeriet, Direktoratet for Kriminalforsorgen, vil følge anvendelsen af stofmisbrugsbehandling blandt indsatte i Kriminalforsorgens institutioner, og det vil i den forbindelse bl.a. blive pålagt institutionerne løbende at indberette omfanget af stofmisbrugsbehandlingen.

Statsfængslet Renbæk finder det positivt, at der fastsættes en behandlingsgaranti for stofmisbrugere i Kriminalforsorgens institutioner.

Statsfængslet anfører, at da behandlingen i fængslet skal forestås af eksterne samarbejdspartnere, bør der fastsættes regler for visitationsretten, idet samarbejdspartnerne kan afvise den indsatte, selv om fængslet og/eller Justitsministeriet, Direktoratet for Kriminalforsorgen, måtte finde den pågældende motiveret og egnet til behandlingen. Hvis visitationsretten alene ligger hos samarbejdspartneren, kan konsekvensen blive, at behandlingsgarantien bliver uden indhold.

Når behandlingsgarantien endvidere kun gælder for indsatte, som tilkendegiver et ønske om behandling mindst 3 måneder før vedkommendes forventede løsladelse, betyder det, at behandlingsgarantien kun gælder de hårdest belastede misbrugere, der opnår domme på fængsel i ca. 6 måneder og derover, idet indsatte med mindre domme på grund af prøveløsladelsesinstituttet ikke kan komme i betragtning.

Det fremgår af lovforslagets pkt. 2.3, at det – som det også er tilfældet i dag – normalt vil være ansatte på den institution, hvor den indsatte er anbragt, eller hvor behandlingstilbuddet udbydes, der i praksis skal vurdere, om den indsatte er egnet og motiveret til behandling for sit stofmisbrug. Findes den indsatte egnet og motiveret til behandling, skal den pågældende efterfølgende

visiteres til individuel behandling mod stofmisbrug, behandling på et egnet behandlingssted blandt fængslernes behandlingsafdelinger eller behandlingstilbud uden for Kriminalforsorgen. Den indsatte har ikke mulighed for frit at vælge mellem disse behandlingstilbud, og det vil derfor efter Justitsministeriets opfattelse i praksis ikke være et problem, hvis én behandlingsinstitution eller -afdeling af helt særlige årsager afviser at modtage den pågældende indsatte i behandling. I så fald må den pågældende indsatte således tilbydes et andet behandlingstilbud eller individuel behandling mod stofmisbrug.

Der henvises i øvrigt til Justitsministeriets kommentarer til høringssvaret fra Dansk Retspolitisk Forening, Arresthuset i Randers og Statsfængslet i Renbæk.

Anstalten ved Herstedvester anfører, at anstalten er beregnet for indsatte med behov for psykiatrisk/psykologisk assistance. De indsatte har derfor ofte en særlig egenart, der indebærer, at det vil kunne være vanskeligere at placere disse indsatte i relevante behandlingstilbud. Med denne ene betænkelighed kan man støtte forslaget om behandlingsgaranti.

Justitsministeriet er enig i, at der kan være behov for særlige behandlingstilbud for visse indsatte. Det fremgår i overensstemmelse hermed af lovforslagets pkt. 2.3, at visse indsatte, som f.eks. af sikkerhedsmæssige grunde ikke kan flyttes til andre fængsels behandlingsafdelinger eller behandlingstilbud uden for Kriminalforsorgen, vil blive tilbudt individuel behandling mod stofmisbrug. Dette gælder f.eks. negativt stærke indsatte eller andre indsatte, der er placeret på særlige afdelinger.

3. Undersøgelse af indsatte personer

Dansk Fængselsforbund anfører, at man har stor respekt for de Europæiske Fængselsregler, men at reglerne lige på dette område er ude af trit med den virkelighed, der i dag er i forhold til de sikkerhedsmæssige krav i Kriminalforsorgen. Det undrer tillige forbundet, hvis forslaget om undersøgelse af indsatte personer stemmer overens med de politiske krav om nul-tolerance over for stoffer og de store retssikkerhedsmæssige opstramninger, som den nuværende regering har indført.

Forbundet understreger vigtigheden af, at der i reglerne tages højde for de situationer, som vil opstå – især på mindre tjenestesteder, som enten ikke har ansat fængselspersonale af begge køn, eller hvor bemanningen er så lav, at begge køn ikke altid kan være på arbejde samtidig. Forbundet anfører, at der kan opstå situationer, hvor fængselspersonalet enten af sikkerhedsmæssige årsager eller med baggrund i den indsatte helbred (f.eks. ved ulovlig stofindtagelse) skal, men ikke kan foretage en akut undersøgelse af en indsat person, fordi personalet på det pågældende tidspunkt ikke er repræsenteret ved det rette køn.

Forbundet anmoder Justitsministeriet om, at de nuværende regler opretholdes, eller at de foreslåede regler blødes op, så de ansatte i Kriminalforsorgen kan arbejde efter dem på en betryggende måde.

Arresthuset i Randers anfører, at man i forvejen har problemer med at håndhæve reglen om, at indsatte kun undtagelsesvist må undersøges af opsynspersonale af andet køn, samt at man ikke råder over ledig kapacitet til at anbringe indsatte, som ikke umiddelbart kan undersøges, uden for fællesskab, indtil undersøgelse kan finde sted. Man er henvist til at anbringe indsatte på egen celle og til at lade den pågældende benytte de faciliteter, som de øvrige indsatte også bruger.

Da man i bemærkningerne anfører, at man så vidt muligt bør tilrettelægge tjenesten på en sådan måde, at en indsat ikke venter unødigt længe på undersøgelsen, indebærer dette efter arresthusets opfattelse en begrænsning i den fleksibilitet i tjenestetilrettelæggelsen, som er af stor betydning for personalets opfattelse af indflydelse på egen arbejdstid.

I flere arresthuse vil der endvidere ikke blive mulighed for undersøgelse af kvindelige indsatte inden for en rimelig tidshorizont, idet der i arresthusene kun er ansat få kvindelige fængselsfunktionærer.

Arresthuset peger også på det problematiske i undersøgelse af indsattes person ved anbringelse i sikringscelle og i observationscelle. Der påhviler i forvejen arresthusets personale et stort ansvar i forbindelse med sikring af indsatte mod selvbeskadigelse og selvmord – et ansvar, personalet ikke vil være i stand til at leve op til, hvis man bliver frataget muligheden for at undersøge disse indsatte for genstande mv., som kan benyttes til selvbeskadigelse eller selvmord under opholdet i sikringscelle eller observationscelle.

Arresthuset i Næstved anfører, at de nuværende regler giver mulighed for, at kropsvisitation af de indsatte i de mindre og mellemstore arresthuse kan fungere tilfredsstillende. Blot det forhold, at der i reglerne er en mulighed for, at personalet kan gennemføre personvisitation uanset køn, bevirker, at både indsatte og personalet er interesseret i at samarbejde på en sådan måde, at det kun meget sjældent er nødvendigt at gennemføre personvisitationen så omfattende, at nogle føler det ubehageligt.

Arresthuset oplyser, at det i dag er således, at alle indsatte i forlængelse af et besøg skal tage det nødvendige tøj af, indtil de kan gå gennem detektorkarmen, uden at den giver udslag. Dette fungerer i praksis godt, idet de indsatte derfor selv er interesseret i ikke at have metalgenstande i tøjet, når de skal til besøg. De kvindeligt indsatte har således normalt ikke bøjle-bh på, når de

skal til besøg, og de mandlige indsatte tager selv deres cowboybenklæder (med lynlås og nitter) af, inden de går gennem detektorkarmen.

Arresthuset bemærker, at det i praksis ikke er muligt at holde en indsat isoleret, indtil der møder personale af det samme køn som den indsatte, idet arresthuset kun har et besøgslokale, og i givet fald i praksis vil skulle aflyse alle besøg i den periode, hvor besøgslokalet anvendes til isolering af en indsat. Den indsattes egen celle er ikke egnet til dette formål.

Bliver det nye lovforslag vedtaget, kan Arresthuset i Næstved i praksis ikke forhindre, at der indsmugles f.eks. mobiltelefoner, når personalet har et andet køn end den indsatte.

Ved indsættelse af nye indsatte er det skitserede problem ikke så stort, idet dette oftest sker i dagtimerne, hvor arresthusets personale kan få hjælp fra det lokale politi. Har personalet på forhånd en særlig mistanke om forsøg på indsmugling af narko, indkaldes endvidere personale af det rette køn.

Bliver lovforslaget vedtaget, finder arresthuset, at den bedste løsning vil være at henholde sig til, at arresthuspersonalet i henhold til Sundhedsstyrelsens bestemmelser er godkendt som ”lægens medhjælp – plejeperson”. Kan personalet som ”lægens medhjælp” ikke fuldt ud betegnes som sundhedspersonale i lovforslagets forstand, må det efter arresthusets opfattelse være tilstrækkeligt at give arresthusenes fængselsfunktionærer et mindre kursus, således at de kan godkendes som sundhedspersonale. Kan fængselsfunktionærerne godkendes som sundhedspersonale, kan den nuværende visitationspraksis efter arresthusets opfattelse fortsættes.

Arresthuset peger på, at en anden løsning kan være, at det fremover kun bliver de helt store arresthuse, der kan modtage kvindelige indsatte, og at de øvrige arresthuse kun må have mandlige fængselsfunktionærer. Dette vil efter arresthusets opfattelse ødelægge den positive indflydelse, som kvindelige indsatte og ansatte har haft på miljøet i arresthusene.

Arresthuset oplyser, at der i Arresthuset i Næstved er ansat 7 mandlige og 4 kvindelige fængselsfunktionærer.

Statsfængslet i Horsens anfører, at fængslet allerede i dag administrerer i overensstemmelse med den foreslåede regel, uden at dette har givet anledning til problemer.

Som det fremgår af lovforslagets pkt. 3.3, fastsætter artikel 54, stk. 5, i de nye europæiske fængselsregler, at personundersøgelser, der indebærer afklædning, kun må foretages af personale af samme køn som den undersøgte selv. Der er tale om et absolut krav, der efter bestemmelsens formulering ikke kan fraviges.

Danmarks efterlevelse af anbefalingerne i de nye europæiske fængselsregler forudsætter derfor, at straffuldbyrdelseslovens § 60, stk. 5, 1. pkt., ændres således, at de heraf omfattede undersøgelser (uden undtagelse) kun må foretages af personer af samme køn som den indsatte. Som følge heraf foreslås det, at det ikke længere skal være muligt undtagelsesvis at lade en person af andet køn foretage og overvære undersøgelser, der indebærer afklædning, heller ikke i tilfælde, hvor den indsatte måtte give udtryk for at være indforstået med det.

Kravet om, at undersøgelser skal foretages og overværes af personer af samme køn som den indsatte, kan på grund af den kønsmæssige fordeling af personalet i den enkelte institution betyde, at en undersøgelse ikke altid vil kunne ske straks. Afhængigt af undersøgelsens formål kan det i så fald være nødvendigt at udelukke den indsatte fra fællesskab, indtil personale af samme køn som den indsatte er kommet til stede. Med henblik på i videst muligt omfang at undgå tilfælde af denne karakter forudsættes det, at den enkelte institution ved tilrettelæggelsen af vagtplaner mv. er særligt opmærksom på, at det ikke længere er muligt at fravige kravet om, at undersøgelser skal foretages og overværes af personer af samme køn som den indsatte.

Direktoratet for Kriminalforsorgen vil endvidere i fornødent omfang indgå i dialog med de enkelte institutioner om, hvordan man ved praktiske tiltag, herunder tilrettelæggelse af vagtplaner, efter lovforslagets gennemførelse kan fastholde det nuværende sikkerhedsniveau.

Det kan ikke på forhånd afvises, at der – f.eks. hvis en selvmordstruet indsat skal anbringes i en sikringscelle – kan opstå en situation, hvor det vil være åbenbart uforsvarligt først at gennemføre personundersøgelsen, når personale af samme køn som den indsatte er kommet til stede. I et sådant ganske særligt tilfælde kan almindelige principper om nødret begrunde, at personale af et andet køn end den indsatte foretager den nødvendige personundersøgelse.

Landsforeningen af beskikkede advokater og Advokatrådet bemærker, at indre fysisk undersøgelse efter artikel 54, stk. 6, ikke må gennemføres af fængselspersonale. Disse undersøgelser må kun foretages af en læge.

Det foreslås på den baggrund, at § 60, stk. 6, i straffuldbyrdelsesloven ændres fra formuleringen ”...under medvirken af en læge” til formuleringen ”...af en læge”.

Det fremgår af Justitsministeriets bemærkninger til straffuldbyrdelseslovens § 60, stk. 6, at reglerne om medvirken af læge ved visse undersøgelser af den indsatte svarer til reglerne om medvirken af en læge ved legemsundersøgelse i retsplejelovens § 792 e, stk. 3, jf. § 792, stk. 1, nr. 2, jf. FT 1999-2000, tillæg A, side 2708 f. I Justitsministeriets bemærkninger til forslaget til retsplejelovens § 792 e er bl.a. anført følgende, jf. FT 1988-89, tillæg A, sp. 2251:

”Forslaget indebærer kun, at legemsundersøgelse skal foretages under medvirken af en læge. Hvorvidt lægen skal udføre selve indgrebet, eller dette kan foretages af andet sundhedspersonale under lægens tilsyn og på dennes ansvar, er ikke reguleret i lovforslaget, men må afhænge af en vurdering af indgrebets art og karakter.”

På den baggrund finder Justitsministeriet ikke, at der er behov for at ændre formuleringen af straffuldbyrdelseslovens § 60, stk. 6, for at opfylde de europæiske fængselsregler.

Statsfængslet i Vridsløselille anfører, at der er adskillige bestemmelser i de europæiske fængselsregler, som de fængselsretlige forskrifter i Danmark ikke lever op til.

Justitsministeriet er opmærksom på, at de nye europæiske fængselsregler vil kunne medføre behov for visse ændringer i de administrative forskrifter, der er udstedt i medfør af straffuldbyrdelsesloven. Direktoratet for Kriminalforsorgen foretager for tiden en gennemgang af de pågældende administrative forskrifter for at klarlægge behovet for ændring, og de nødvendige ændringer vil efterfølgende blive foretaget.

4. Kundgørelse af fængselsforskrifter

Ingen bemærkninger

5. Lovforslaget

Justitsministeriet har foretaget enkelte ændringer i det fremsatte lovforslag i forhold til det lovudkast, som har været i høring. Det fremsatte lovudkast adskiller sig fra høringsudkastet på følgende punkter:

- Lovforslaget er opdelt, således at den del af høringsudkastet, der vedrørte ændring af lov om Det Centrale DNA-profil-register, er udskilt til et særskilt lovforslag.
- I lovforslagets § 1, nr. 2 (den foreslåede bestemmelse i straffuldbyrdelseslovens § 45 a, stk. 1) er tilføjet ”eller ikke skønnes egnet og motiveret til behandling”.

Herudover er der foretaget enkelte uddybninger og præciseringer i lovforslagets bemærkninger.